

В. Шутько,
студентка,
Р. Могильна,
студентка,
І. Халимон,

кандидат пед. наук, доцент,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМНОЇ ГРУПИ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ-МОВНИКІВ, ЯКІ ВИВЧАЮТЬ АНГЛІЙСЬКУ МОВУ ЯК СПЕЦІАЛІЗАЦІЮ

Постановка проблеми. Сучасний світ з кожним днем стає все більш вимогливим до компетентностей особистості, зокрема – у сфері володіння іноземними мовами, в першу чергу англійською мовою як мовою міжнародного спілкування. У науково-методичній літературі широко обговорюються проблеми мовної освіти, акцентується увага на покращенні методики навчання мови, доборі таких видів, форм і методів подачі матеріалу вчителем, які б забезпечувати високу продуктивність уроку [1].

Особливої актуальності у контексті організації занять у закладах вищої освіти та уроків у загальноосвітніх школах сьогодні набувають такі питання як:

- розкриття індивідуальних здібностей тих, хто навчається;
- виховання соціально адаптованої особистості через впровадження особистісно-орієнтованих технологій у навчальну та позаурочну діяльність, профілізацію навчання;
- впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-виховній роботі;
- поглиблення методологічно-теоретичної підготовки вчителів.

Високі вимоги до професійної компетентності вчителя іноземної мови передбачають цілеспрямовану роботу майбутніх фахівців над її формуванням упродовж усього часу навчання в університеті. Особливо гостро це завдання постає перед студентами, які опановують англійську мову як спеціалізацію, адже на вивчення мови та оволодіння методикою її викладання навчальним планом відводиться значно менше годин, ніж в умовах оволодіння нею як основною спеціальністю.

Одним із шляхів вирішення проблеми формування професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови є їх участь у роботі студентських наукових проблемних груп, основними завданнями яких є: створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей; формування загальнокультурної, соціальної, комунікативної, інформаційної, громадянської, технічної, компетентностей студентів на професійному рівні.

Отже, **метою** цієї публікації є розкрити роль студентської наукової проблемної групи у підготовці вчителів-мовників, які опановують спеціалізацію «Англійська мова».

Виклад основного матеріалу. У нашому університеті при кафедрі прикладної лінгвістики уже три роки діє студентська наукова проблемна група «Лінгво-країнознавчий аспект вивчення іноземної мови» для студентів-філологів, які вивчають англійську мову як спеціалізацію (наукові керівники – Халимон І.Й. та Ларіна Т.В.). Особлива увага в роботі цієї наукової проблемної групи приділяється таким аспектам як:

- розвиток дослідницьких, методичних і організаційних умінь студентів-майбутніх учителів англійської мови;
- удосконалення іншомовних комунікативних умінь, збагачення словникового запасу;
- поповнення соціокультурних знань про англomовні країни, їх культуру, традиції, менталітет;
- розвиток навчальної автономії студентів.

Зважаючи на назву групи, проблематика її досліджень охоплює як методику навчання іноземної мови, так і лінгво-країнознавче змістове наповнення занять. Відтак, засідання групи із самого початку готуються і проводяться студентами за прикладом практичних занять з англійської мови у ЗВО або уроків у школі. Така організація роботи групи є практико-орієнтованою і дозволяє ефективно розв'язувати завдання роботи групи.

Зупинимося детальніше на деяких аспектах роботи групи. У першу чергу слід наголосити тому, що участь у роботі групи є важливим чинником у підготовці до майбутньої професійної діяльності. Засідання групи проходять один раз на місяць. Зазвичай у їх підготовці бере участь приблизно половина учасників групи, які діляться на пари або трійки. Відповідальні за підготовку і проведення засідання студенти самостійно або після консультації із науковим керівником обирають тему, готують і проводять засідання. Звичайно, у цьому нам допомагає спостереження за роботою викладачів на заняттях. Але ми не просто запозичаємо їх методи і прийоми роботи. У процесі підготовки і проведення засідання здійснюється значний обсяг роботи, пов'язаної з пошуком релевантної інформації, дослідженням різних джерел соціокультурної та лінгво-країнознавчої інформації, аналізом і добором доступних матеріалів, плануванням власної педагогічної діяльності, зокрема – підбором вправ і завдань, прогнозуванням мовних і мовленнєвих труднощів при роботі з ним, тощо. Наприкінці кожного засідання групи підбиваються підсумки проведеної роботи, проводиться аналіз і оцінювання. Похвала та підтримка викладача завжди мотивують. Наукові керівники групи висловлюють підтримку наших ініціатив, наголошують на позитивних сторонах проведеної роботи, дають слушні поради, підказують, як краще організувати той чи інший вид роботи. Але, що дуже важливо, вони ще й заохочують усіх учасників групи до розбору засідання. Студенти, відповідальні за підготовку і проведення засідання, залучаються до саморефлексії і самоаналізу, Інші учасники групи також висловлюються щодо організації заняття, дають поради чи вказують на недоліки. Ми вчимося дослухатися один до одного, сприймати критику, що, безперечно сприяє подальшому вдосконаленню наших навичок професійного спілкування та професійних умінь загалом.

Таким чином, у процесі підготовки і проведення засідання студентської наукової проблемної групи реалізується цілий комплекс функцій вчителя іноземної мови: комунікативно-навчальна, виховна, розвивальна, освітня, гностична, конструктивно-планувальна, організаторська, і, як результат, розвивається низка компетентностей – соціально-психологічна, комунікативна і професійно-комунікативна, філологічна, психолого-педагогічна і методична, загальнокультурна та компетентність у професійній самореалізації [2:39].

Значною перевагою участі в роботі наукової проблемної групи є можливість покращити іншомовні комунікативні уміння, у першу чергу, уміння говоріння і слухання. Цьому сприяє те, що теми для обговорення добираються самими студентами, а відповідно є їм цікаві, що забезпечує вільне та невимушене спілкування. Крім того, переважна більшість видів діяльності на засіданнях є інтерактивними, адже саме інтерактивна модель навчання створює комфортні для учнів умови, в яких вони відчують свою успішність та інтелектуальну спроможність [3:9]. Зокрема, використовуються такі інтерактивні технології як: робота в парах і малих групах, «незакінчені речення», «мозковий штурм», «обговорення проблеми в загальному колі», «займи позицію» для обговорення проблемних питань, висловлення ставлення до почутого/побаченого, дискутування суперечливих тверджень. Також цікавими є такі завдання, як: складання речень (наприклад, прислів'їв або цитат) із розрізнених слів, розв'язування кросвордів, ребусів, дидактичні ігри тощо. Таке розмаїття методів і прийомів навчальної діяльності, а особливо їх ігрова форма, завжди допомагає зробити засідання проблемної групи цікавими. Особливе місце займає перегляд роликів з відеохостингу Youtube і фрагментів зарубіжних фільмів англійською мовою. Вони є не лише джерелом матеріалу для обговорення, а й допомагають розвивати уміння сприймати на слух іншомовне мовлення та краще розуміти носіїв англійської мови.

Додатковим чинником, що стимулює невимушене вільне спілкування, є проведення засідань групи самими студентами. Спілкування з ведучим на рівних, відсутність оцінювання сприяють тому, що зникає страх сказати щось «не так» або зробити помилку. Тому учасники групи, а також запрошені (студенти інших курсів і факультетів, які також вивчають англійську мову, як спеціалізацію) охоче беруть участь у дискусіях, відповідають на запитання, проявляють ініціативу у висловлюваннях.

Важливим аспектом роботи студентської наукової проблемної групи є також змістове наповнення засідань. Тематику засідань групи (в межах наукової проблеми, визначеної її назвою) обирають самі студенти. Оскільки робота групи спрямована на дослідження лінгво-країнознавчого аспекту вивчення іноземної мови, на засіданнях обговорюються найрізноманітніші питання: актуальні політичні, суспільні та культурні новини Великої Британії, життя королівської родини, сімейні цінності у англомовних країнах, символіка прапорів Сполученого Королівства та України, проблеми забруднення навколишнього середовища та надмірного використання ресурсів природи, тощо. Зважаючи на обмежену кількість годин на викладання англійської мови та відсутність курсу країнознавства, ознайомлення з таким матеріалом та його обговорення розвиває

загальнокультурну та соціокультурну компетентності учасників групи, готує їх до майбутньої професійної діяльності.

Ще однією перевагою роботи групи є створення умов для розвитку навчальної автономії студентів. Студенти самостійно, за мінімальної участі викладачів, визначають відповідальних за проведення засідань, цілі, тематику та змістове наповнення засідань, обирають способи представлення і опрацювання матеріалу, аналізують проведену роботу. Тобто, ми вчимося брати на себе відповідальність за результати нашого навчання, готуємося до подальшої професійної діяльності, самоосвіти та професійного розвитку.

Таким чином, можна дійти **висновку**, що участь у роботі студентської наукової проблемної групи дає її учасникам (учителям у майбутньому) можливість усвідомити власну відповідальність за підготовку інформативних та повчальних занять та попрактикуватися у їх проведенні, допомагає більш вільно та впевнено спілкуватися англійською мовою, розширює знання, у тому числі – соціокультурні, у різних сферах, навчає мислити, робити самостійні висновки та узагальнення, досліджувати матеріал, що є дуже важливим для формування професійної компетентності майбутніх учителів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Драйден Г., Вос Дж. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М.Олійник. – Львів: Літопис, 2005.–542 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних ун-тів / Бігич О.Б. та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод. посіб. / авт.-укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136 с.